

selvfølgelig ogsaa med Blandede Følelser, at jeg har udtalt mig, som jeg i dette Dieblit har gjort; man erindrer jo, hvorledes jeg i tidligere Samlinger har bekæmpet og efter de foreliggende Sager maatte bekæmpe dem, der stod paa den anden Side, og som jeg vebblivende maa bekæmpe. Jeg maa tilføje endnu en enkelt Ting. I mine Dine er det ikke alene ikke rigtigt, at Regjeringen vil anvende disse Midler paa den foreslaaede Maade; men det er heller ikke klogt. Der er Noget, som ogsaa i den indre Politik i Landet hedder Realpolitik, mulig Politik, og jeg tilstaa, at den Politik, Regjeringen har foreslaaet os i sit Program — vi kunne jo affurativ ligesaa godt her tale fuldstændig aabent, der er ingenfomhelst Grund til at lege Skjul for hverandre; jeg er overbevist om, at jeg ikke gjør den mindste Fortræd ved fuldstændig aabent at sige min Mening — ikke blot efter min Opfattelse er urigtig, men tillige fuldstændig umulig her i Landet. Man kan ikke unnlade her i Landet at regne med Bælgermassen, man kan ikke unnlade at regne med de politiske Clementer, som man maa arbejde sammen med. Maaffe Medlemmerne af dette Thing mere end Medlemmerne af Landsthinget have Velighed til at kjende Befolkningen; men jeg tilstaa, at jeg ikke kan forstaa, hvorledes nogen Regjering, dersom den kjenner Befolkningen; og ikke alene de Meninger, som for Tiden ere fremherskende, men tillige de Meninger, som kunne tænkes frembragte hos Befolkningen, kan tro, at en saadan Politik som den her forelagte, naar den ikke i høi Grad modificeres, paa nogen Maade er mulig at gennemføre. Vi maa dog alle stille til det Formaal, engang at faae en Ende paa den Marsch paa Stedet, hvori vi i de sidste Aar have befundet os; vi maa haabe, at der kan komme et Samarbejde tilstede mellem Folkethinget og Landstinget. Jeg tilstaa, at der er flere Veie dertil; jeg forstaa meget godt, at der er dem, som tænke paa provisoriske Finantslove, men jeg for mit Vedkommende kan ikke tænke mig den Veie gaaet, uden at vi maa ende med en provisorisk Valglov. Jeg har ikke noget Begreb om og ingenfomhelst Anledning til at tro, at den nuværende Regjering ønsker at gaa den Veie; men jeg kan forstaa, at der er dem, der, som Forholdene have udviklet sig her i Landet, kunne finde det ønskeligt at gjøre det. Selv denne Veie er imidlertid kun mulig, naar man i høieste Grad har den offentlige Mening med sig, og der kunde kun være Spørgsmaal om at faae den offentlige Mening med sig, hvis de Herrer, der især have dannet Modstanden mod Regjeringen, begik meget store positive Feil, hvis de negtede mange Finantslove og foretog mange af den Slags Skridt, som vi have set dem gjøre i de foregaaende Aar. Hvorledes Regjeringen derimod, naar dens Modstandere kunne indskrænke sig til det ganske Simple at sige Nei og negte saadanne særlige Bevillinger, naar de kunne indtage denne

simple, negative og behagelige Stilling, da kan tro, at vinde den offentlige Mening og et saadant kraftigt Medhold i Befolkningen, som den maatte have for at gennemføre en saadan Politik — det forstaaer jeg ikke. Der staa da kun den Veie tilbage at vinde Bælgerne, men der kan neppe være Tvivl om, at det ikke vil lykkes, selv om man tænkte sig flere Oplysninger, med mindre man kommer de Interesser imøde, som især gjøre sig gjældende omkring hos Befolkningen. Jeg er for mit Vedkommende overbevist om, at vi, der staa udenfor det Flertal, som hidtil har bekæmpet Regjeringen, og som dog staa i en vis Berøring med Bælgerne omkring i Landet, med Vished ville komme til det Resultat, at vi ikke kunne have mindste Haab om, jeg vil ikke sige at seire, men knap at holde den Position, vi hidtil have indtaget, hvis vi ikke fra oven finde en stærkere Støtte i Retning af Reformen. Der er i saa Henseende virkelige Krav tilstede i Befolkningen, som man maa imødekomme. Jeg vil nu ikke tale om, hvad der ikke kan have undgaaet Nogens Opmærksomhed, nemlig den Indflydelse, Regjeringens Program sjældelig havde paa den Stemning, der, som bekendt, var tilstede hos dette Things Flertal, og som i Sommer ikke viste noget saa udmærket Sammenhold; det har neppe kunnet undgaa Opmærksomheden hos nogen af dem, der færdes her i Thinget, hvilken Indflydelse Regjeringens Program her udøver. Naar der tages Hensyn til Opfattelserne omkring i Nationen, ser jeg i det Mindste ingenfomhelst mulig Udvei, naar ikke Regjeringen vil tage fat paa de store Samfundsopgaver, som væsentlig interessere Befolkningen. Der er Statspørgsmaalet, som jeg allerede har sagt Afstilligt om, men der er ganske vist ogsaa andre Spørgsmaal. Jeg havde saaledes haabet, — og jeg vil ikke sige, at jeg endnu ganske har opgivet Haabet derom — at den geistlige Lønningslov, der er fremlagt af Kultusministeren, kunde være et af de Spørgsmaal, som strax kunde gennemføres. Jeg tilstaa imidlertid, at Tiden iler, og der er Omraader, paa hvilke der reiser sig større Fordringer, i det Mindste gjælder det en ikke ringe Del af Befolkningen, at den efterhaanden begynder at stille større Krav til Geistligheden, til dens Virksomhed og dens hele Stilling, end de Fordringer, der ville imødekomes ved Lønningsloven. Jeg har tidligere troet, at der her kunde gjøres noget. Det er maaffe et Spørgsmaal, der endnu kunde have noget at sige, om man lagde en stor Del

Rettelse.

Sp. 89. L. 1 f. o.: „Flertallet for“, læs: „har Flertallet“.